

ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

*М.В. Фесенко
Полтава, Україна*

Природа є першоосновою матеріальних благ, джерелом ресурсів і здоров'я для людини, радості й натхнення. Проблема бережного ставлення до природи, навколишнього середовища стає дедалі актуальнішою. Людство, стоячи на порозі екологічної катастрофи, прагне якнайшвидше відновити багатовіковий досвід взаємовідносин людства і оточуючого середовища. Врятувати ситуацію сьогодні не можуть ані просвітництво, ані заборони, ані обмеження. Врятувати природу і людство можуть лише докорінні зміни у системі цінностей, що сповідує сучасне суспільство.

У зв'язку з цим перед загальноосвітньою школою, яка відіграє вирішальну роль у прищепленні дітям почуття високої відповідальності за рідну природу, стоять важливі завдання. Їх успішному розв'язанню сприятиме чітка система екологічного виховання.

Для успішного вирішення проблеми екологічного виховання школярів необхідно визначити готовність педагога до здійснення управління природоохоронною діяльністю. Готовність – це цілісна інтегрована якість особистості, що характеризує її емоційно-когнітивну та волюву вибіркочу прогнозуючу мобілізаційність у момент включення в діяльність певної спрямованості. Готовність виникає внаслідок досвіду людини, який ґрунтується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб у неї, об'єктивації її предмета і способів взаємодії з ним [1]. Емоційні, волюві та інтелектуальні характеристики поведінки особистості є конкретним вираженням готовності на рівні явища.

Стосовно екологічної підготовки педагогів слід враховувати такі функції екологічної освіти:

– розкриття комунікативних можливостей людини через з'ясування понять, які є необхідним компонентом сучасного комунікативного мінімуму кожної людини незалежно від її освітнього і соціального стану;

– інформативна функція, оскільки отримуються дані про природне середовище, природні ресурси, місце людини в природі, її зв'язки з нею і Всесвітом;

– формування особистості, здатної логічно мислити, передбачати наслідки своєї поведінки в природі та суспільстві.

Комплексний підхід до проблеми еколого-педагогічної підготовки учителя потребує вирішення цілої низки завдань:

1. Засвоєння стрижневих ідей, понять і наукових фактів про природу, що дозволяє визначити оптимальний вплив людини на природу відповідно до її законів.

2. Розуміння матеріальної і духовної цінності природи для суспільства і окремої людини.

3. Оволодіння практичними знаннями і вміннями вивчати і оцінювати стан довкілля, передбачати можливі наслідки своїх дій у природі, приймати правильні рішення щодо її збереження.

4. Свідоме дотримання норм поведінки в природі, що виключає нанесення їй шкоди.

5. Активізація діяльності зі збереження довкілля та участь у пропагуванні сучасних ідей охорони природи.

6. Розвиток потреб спілкування з природою, оскільки світ природи є не тільки джерелом матеріальних ресурсів, але й фактором особистісного, духовного розвитку людини.

7. Засвоєння і апробація на практиці психолого-педагогічних знань і умінь у галузі екологічної освіти учнів.

Серед загальноосвітніх дисциплін, які створюють фундамент екологічних знань, першочергове значення мають природничо-наукові, зокрема біологія, географія, фізика, хімія, які поглиблюють наукові знання про процеси і закономірності природи, розширюють систему природоохоронних понять, сприяють формуванню екологічної свідомості, стимулюють інтерес до екологічних проблем [2]. Фактором формування екологічної компетентності учнів виступає екологізованість шкільних предметів.

Отже, щоб успішно здійснювати управління природоохоронною діяльністю, сам учитель, без сумніву, повинен відмовитися від ряду традиційних установок. Мається на увазі й прагнення ділити природу на шкідливу й корисну, і глибоко помилкового, але досить живучого гасла «скорення природи», «панування над природою» і, нарешті, широко розповсюджений погляд на природу як на другорядний предмет. Дуже важливо, щоб учитель постійно шукав нові, ефективні прийоми навчання й виховання, цілеспрямовано поповнюючи свої знання про природу.

Література

1. Добрознай І. С. Форми та методи екологічної освіти / І. С. Добрознай // Географія. – 2009. – №7. – С.14–19.

2. Пруцакова О. Л. Сучасна шкільна екологічна освіта і запити освіти сталого розвитку / О. Л. Пруцакова // Екологічний вісник. – 2006. – №6. – С.20–21.